

Stanisław Depowski 1924–2017

We wrześniu 2018 r. minęła pierwsza rocznica śmierci profesora Stanisława Depowskiego, długoletniego, zasłużonego pracownika Państwowego Instytutu Geologicznego, znakomitego geologa naftowego, prawego człowieka.

Stanisław Depowski urodził się 30 lipca 1924 r. w Leżajsku. Młodość i większą część swego życia przeżył w trudnych dla Polski czasach zniewolenia nazistowskiego i komunistycznego, ale z tej próby charakterów wyszedł zwycięsko, zawsze postępując przyzwoicie.

W ukończeniu gimnazjum w Rohatynie przeszkodził mu wybuch II wojny światowej. W czasie okupacji niemieckiej Stanisław Depowski, wtedy młody człowiek, pracował jako robotnik leśny w tartaku w Leżajsku. Jednocześnie od maja 1943 r. do września 1944 r. był członkiem Armii Krajowej, ostatni rok okupacji niemieckiej spędził w jej oddziałach leśnych i wziął udział w akcji *Burza*.

Zaraz po wyzwoleniu z okupacji niemieckiej, w roku 1944 uzyskał świadectwo dojrzałości w Dębicy. Już w 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Górniczym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, które ukończył w 1949 r. uzyskując tytuł zawodowy inżyniera górnika i naukowy magistra nauk technicznych w zakresie obu specjalności wydziału – geologii kopalnianej i naftowej.

Po uzyskaniu dyplomu rozpoczął pracę w Polskim Górnictwie Naftowym jako geolog naftowy. Początkowo pracował w Kopalnictwie Naftowym w Sanoku na stanowisku starszego geologa, potem kierownika działu geologii, a następnie w latach 1953–1955 jako główny geolog w Przedsiębiorstwie Geologicznym Przemysłu Naftowego w Sanoku. W tym czasie zasadniczym przedmiotem jego badań była budowa geologiczna ropo- i gazonośnych struktur antyklinalnych regionu sanocko-ustrzyckiego oraz złóż ropy naftowej i gazu ziemnego we wschodniej części polskich Karpat Fliszowych. Projektował i prowadził prace rozpoznawcze oraz wiercenia eksploatacyjne na licznych złożach ropy i gazu w tym regionie. W sumie opracował i zrealizował w tym czasie 150 projektów wierceń poszukiwawczych i eksploatacyjnych. Oprócz normalnej pracy zawodowej pogłębiał swoją wiedzę, prowadząc intensywne badania naukowe. W rezultacie tych prac zgromadził i opracował materiały, które zaowocowały pracą doktorską pt. *Fałd Zmiennicy – Turzego Pola, geologia złoża ropy i gazów*, wykonanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Henryka Świdzińskiego i obronionej w 1957 r. Tak więc już po siedmiu latach pracy zawodowej Stanisław Depowski uzyskał stopień naukowy doktora.

Pod koniec 1955 r. został służbowo przeniesiony do Centralnego Urzędu Geologii w Warszawie na stanowisko starszego inspektora do spraw geologii. W 1957 r., po włączeniu urzędu do Ministerstwa Górnictwa i Energetyki, został naczelnikiem Wydziału Geologii Nafty, a w 1961 r. otrzymał nominację na głównego geologa w tym ministerstwie. Jednocześnie, w 1958 r. pracował na 1/2 etatu w Instytucie Geologicznym w Zakładzie Geologii Niżu. Przedmiotem jego badań były zagadnienia poszukiwań naftowych w Karpatach i Zapadlisku Przedkarpaccim oraz metodyka obliczania zasobów ropy naftowej i gazu ziem-

nego. W ramach pracy w instytucie zajął się badaniami geologicznych warunków występowania nagromadzeń węglowodorów na Niżu Polskim. Były to prace pionierskie, ponieważ stan rozpoznania budowy geologicznej tego obszaru był bardzo fragmentaryczny.

Przejście dr. Stanisława Depowskiego do Instytutu Geologicznego (później Państwowego Instytutu Geologicznego) w 1962 r., doświadczonego już geologa naftowego, i objęcie przez niego w 1965 r. stanowiska kierownika Zakładu Geologii Złóż Ropy i Gazu spowodowało rozwój badań naftowych w instytucie. W nowo utworzonym zakładzie powstał zespół geologów, który pod jego kierunkiem zajął się problematyką ropo- i gazonośności Niżu Polskiego. Uczyliśmy się od niego geologii naftowej. Doktor, następnie profesor Depowski zawsze łączył badania naukowe z zasadą wykorzystania ich wyników do celów praktycznych. Już wtedy był autorem ponad 40 prac opublikowanych i znacznie większej ilości opracowań archiwalnych. Od 1956 r. był członkiem Komisji Oceny Projektów Prac Geologicznych, co umożliwiło mu wpływ na kierunki prac poszukiwawczych za ropą naftową i gazem ziemnym. Stanisław Depowski wytyczał również kierunki tych prac na podstawie prowadzonych przez niego badań naukowych, ciesząc się dużym autorytetem w środowisku zawodowym Górnictwa Naftowego i mając znakomite relacje z jego kierownictwem. W tym czasie prowadził wiele poważnych tematów badawczych, również z udziałem ekspertów zagranicznych, sprawował nadzór nad głębokimi wierceniami wykonywanymi w Instytucie Geologicznym w aspekcie oceny prognoz ropo- i gazonośności w zakresie ich prowadzenia i opróbowania.

W 1966 r. Stanisław Depowski uzyskał stopień naukowy docenta nauk przyrodniczych na podstawie oceny dorobku naukowego i przedłożonej rozprawy habilitacyjnej pt. *Geologiczne warunki występowania węglowodorów na Niżu Polskim na tle ropo-gazonośności północno-europejskiego basenu sedymentacyjnego*. W 1973 r. doc. dr hab. Stanisław Depowski otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk przyrodniczych. Główne kierunki jego badań naukowych dotyczyły określenia geologicz-

nych warunków występowania złóż ropy i gazu w Polsce, głównie w Karpatach i na Niżu Polskim, problemów oceny zasobów nagromadzeń węglowodorów, jakościowej i ilościowej oceny zasobów prognostycznych ropy i gazu. Prowadził także tematy z zakresu metodyki poszukiwań naftowych z uwzględnianiem badań hydrogeologicznych i geotermicznych. Jego prace przyczyniły się w wielkim stopniu do zdefiniowania i rozpoznania formacji ropo- i gazonośnych na Niżu Polskim, określenia ich zasobów perspektywicznych, wpływając tym samym na kierunki prowadzonych prac poszukiwawczych. Profesor miał wielkie zasługi przy odkryciu wielu złóż ropy naftowej i gazu ziemnego.

Równoległe do znakomicie przebiegającej kariery naukowej rozwijała się jego kariera administracyjna. Jak wspomniano wyżej od 1965 r. do 1973 r. profesor Depowski zajmował stanowisko kierownika Zakładu Geologii Złóż Ropy i Gazu. W latach akademickich 1971/1972 do 1987/1988 prowadził wykłady na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego z zakresu geologii naftowej. W 1973 r. objął stanowisko zastępcy dyrektora Instytutu Geologicznego do spraw geologii strukturalnej. W 1977 r. zrezygnował z tej funkcji z powodów zdrowotnych i ponownie został kierownikiem Zakładu Geologii Złóż Ropy i Gazu. W 1984 r. odszedł z tego stanowiska i do 1990 r. pracował jako profesor, przechodząc w tym samym roku na emeryturę. W latach 1992–1994 powrócił na krótko do Państwowego Instytutu Geologicznego, pracował na 1/4 etatu na stanowisko profesora.

Dorobek naukowy Stanisława Depowskiego jest imponujący. Obejmuje ponad 200 publikacji w wydawnictwach polskich, rosyjskich, niemieckich, amerykańskich, czeskich i bułgarskich. Referaty na Światowych Kongresach Geologicznych w Pradze (1968, współautorstwo), Moskwie (1984, autorstwo) i na Światowym Kongresie Naftowym we Frankfurcie n. Menem (1963, współautorstwo).

Współautorstwo 9 książek, autorstwo i współautorstwo ponad 150 prac archiwalnych – w tym projektów poszukiwań i dokumentacji geologicznych złóż ropy i gazu, autorstwo ponad 160 ekspertyz do projektów poszukiwań naftowych i dokumentacji złóż surowców mineralnych.

Profesor był wysokiej klasy specjalistą i autorytetem w zakresie geologii naftowej. Wniósł ogromne zasługi we wprowadzeniu do Państwowego Instytutu Geologicznego problematyki naftowej i jej rozwoju. Szkolił kadry geologów naftowych, był promotorem 4 zakończonych doktoratów, 19 recenzji doktorskich i 6 recenzji rozpraw habilitacyjnych i 6 recenzji profesorskich.

Stanisław Depowski brał czynny udział w wielu gremiach naukowych: Polskie Towarzystwo Geologiczne (od 1950), Komitet Badań Morza PAN (1975–1990), Komitet Nauk Geologicznych PAN (od 1981, przez dwie kadencje), Komitet Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN (od 1979, przez dwie kadencje), Committee on Gas of the United Nations Economic Commission for Europe (ECE). Współpracował przy wykonywaniu *International Map of Natural Gas Fields in Europe 1 : 2 500 000 I ed.* (1971), *Exploratory Note* (1976), *II ed.* (1983), *Exploratory Notes* (1986). Profesor był członkiem: Komisji Zasobów Kopaliny przy Centralnym Urzędzie Geologicznym (CUG) i następnie Ministerstwie Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych (MOŚiZN) (od 1956–1990), Komisji Oceny

Projektów Badań Geologicznych przy CUG, a później MOŚiZN (1960–1990), w latach 1974–1977 piastował stanowisko przewodniczącego tej komisji. Przewodniczył Państwowej Komisji Egzaminacyjnej na uprawnienia w zakresie poszukiwań i rozpoznania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego od momentu jej powołania powołania w 1965 r. do 1990 r. Był członkiem Rady Naukowej Państwowego Instytutu Geologicznego w latach 1971–1990 i Rady Naukowej Instytutu Górnictwa Naftowego i Gazownictwa w latach 1976–1990.

Profesor Stanisław Depowski był wysoko ceniony w środowisku geologicznym, co znalazło wyraz w wielu nagrodach, odznaczeniach państwowych i branżowych: Nagroda Państwowa Zespołowa II stopnia w 1964 za pracę *Budowa Geologiczna Niżu Polskiego*, Srebrny Krzyż Zasługi (1954), Złoty Krzyż Zasługi (1959), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1974), Zasłużony Pracownik Państwowego Instytutu Geologicznego, Złota Odznaka Zasłużony dla Geologii Polskiej, Odznaka Zasłużony dla Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, Złota Odznaka Państwowego Instytutu Geologicznego, Dyrektor Górnictwa I stopnia (1961), Generalny Dyrektor III stopnia (1977).

Za działalność w ruchu oporu w czasie okupacji niemieckiej otrzymał Krzyż Partyzancki, Krzyż Armii Krajowej, Odznakę pamiątkową akcji *Burza* i Odznakę Weteran Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny.

Profesor dr hab. inż. Stanisław Depowski miał bardzo bogaty życiorys naukowy i zawodowy. Posiadał zdolność organizowania interdyscyplinarnych zespołów naukowych z różnych instytucji do wykonywania skomplikowanych zadań geologicznych. Wiele opracowań wykonywanych po jego kierunkiem z dziedziny prognostyki badań ropo- i gazonośności oraz oceny zasobów ropy i gazu powstało we współpracy z przemysłem naftowym, wyższymi uczelniami, przedsiębiorstwami naftowymi czy geofizycznymi i przyczyniło się do odkrycia nowych złóż węglowodorów. Profesor doskonale rozumiał i stosował w praktyce podstawową zasadę służb geologicznych: nierozzerwalną więź nauki z praktyką, co zawsze dawało znakomite i wymierne dla gospodarki rezultaty.

Stanisław Depowski przez prawie całe swoje życie zawodowe działał w systemie politycznym, w którym sekretarz partii miał do powiedzenia więcej niż dyrektor. Sam był bezpartyjny i musiał się zderzać z sytuacjami, kiedy interesy partyjne były stawiane wyżej niż kwestie merytoryczne. Zdecydowanie przeciwstawiał się takim sytuacjom. Jako kierownik zakładu czy zastępca dyrektora osłaniał swoich podwładnych, aby mogli pracować spokojnie.

Miałem zaszczyt i przyjemność blisko współpracować z profesorem w Państwowym Instytucie Geologicznym, a zwłaszcza w Zakładzie Geologii Złóż Ropy i Gazu, którego był współtwórcą i wprowadził do instytutu geologię naftową, byłem jego uczniem. Był dobrym szefem, spokojnym, wyważonym i uczynnym, szkolił nas w geologii naftowej, pomagał w kwestiach merytorycznych a w zakładzie panowała znakomita atmosfera.

Zapisał się na trwale w historii Państwowego Instytutu Geologicznego.

Cześć Jego pamięci!

Ryszard Wagner
emerytowany pracownik
Państwowego Instytutu Geologicznego